

Waldorf Pedagógiai Előadássorozat

II. előadás

Mindennapi életünk és ünnepeink,
avagy a Waldorf Óvodák napi, heti és éves ritmusa

Előadó: Már földi Erika Waldorf óvónő

2014. január 30. 18-19.30.

Helyszín: 2030 Érd, Felső utca 123.

Az elmúlt előadáson azt igyekeztünk körüljárni, hogy milyen módon tekintünk az emberre, a gyermekre a Waldorf-pedagógia szellemiségétől átölelve. A mai napon az a célunk, hogy a mindennapokba pillantsunk be.

Az első hét év során a gyermekek számára nagyon meghatározó, hogy biztonságos környezettel és ritmussal vegyük őket körül. Miután megszületett a gyermek, az édesanya fokozatosan szoktatja az étkezés, tisztálkodás, alvás napi ismétlődéseire, melyek hetek, hónapok alatt belsővé válnak a kicsiben, és adott időben a ritmikusan ismétlődő tevékenységet vagy pihenést ő maga is igényli. A csecsemő és a kisgyermek a növekedése, a testi változásai és a mozgásfejlődése által maga is alakítja tudattalanul a napi tevékenységek sorát. Az óvónő arra épít, hogy valamifajta ritmusa az óvodás kor előtt már volt a gyermeknek és a családnak, mert ez egy kulcspontja a közösségi életnek. Amikor egy kisgyermek óvodába lép, elveszíti az otthoni élettér ritmusát és megtartó erejét, de a legnagyobb változás, hogy az anyai burkon kívül kerül. Óriási életmódváltás zajlik le körülötte, hiszen reggel időre kell felébredni és este megint csak időben lefeküdni, hogy elég pihenőideje legyen a következő naphoz. A nap ritmusa a családi ritmus mellett az óvodaival gazdagodik. A kisgyermek, amikor rendszeresen közösségbe jár, a nap felét vagy szinte egészét a családon kívül tölti. Megváltozik az otthoni játékokhoz a viszonya. Vagy elmélyül, vagy másra vágyik az új környezete hatására.

Kevesebbet találkozik a családjával, és a mindennapi otthoni ritmus új arculatot kell öltönn.

Az óvodásnak (általában) minden és mindenki idegen. A pedagógusnak ebből a gyermeki alapérzésből kell kiindulnia. A befogadásnak és az óvodába szokásnak több fázisa és variációja lehetséges. Ezekből sorolok fel néhányat:

- első gyermekként érkeznek a családból
- vannak nagy testvérei
- a nagy testvér beszoktatja
- a nagy testvér nem akarja őt is az óvodában látni, mert ez az ő titkos helye volt
- ismerős gyerekek járnak már az oviba, vagy egyszerre szoknak be
- senkit nem ismer a gyermek, de bátor és felfedező
- senkit nem ismer, és nem is akar
- senkit nem ismer, de kíváncsi, ám félénk
- az óvónőnek a biztos pontok számára
- talál néhány tárgyat, ami elvárásolja, de kapcsolatot nem szeretne kialakítani
- másik közösségből jött, ahol már szocializálódott
- másik környezetből jött, ahová nem sikerült a beilleszkedés

Valószínűleg még sok variációt fel lehetne sorolni, de ezek az általánosak, melyeket az anamnézis és egy ismerkedési folyamat után szem előtt kell tartani a

pedagógusnak.

A felsorolásból kitűnhet, hogy az óvónőnek mennyiféle dolga lenne, ha egyénileg próbálja kezelni a gyermekeket. Valójában azonban nem ez kell történjen. Azok az információk, melyeket előzőleg megtudtunk a családtól, támpontok, de nem meghatározottságok az óvónők számára. Hiszen akkor már az elején elkönnyvelnénk ilyennek vagy olyannak, ami a gyermeket végigkísérné egész közösségi létében.

A Waldorf óvoda az idővel és az egyes gyermek saját fejlődési útjával számol, amit természetesen nem látni előre.

Az óvónő befogadó, nyitott, de nem beszél sokat, nem szórakoztatja vagy foglalkoztatja a gyermekeket. Teszi a dolgát épp úgy, mint a csoportban játszó gyermekek. Fogadja őket, de nem erőszakolja rá magát a beérkezőre.

Segítő odafordulással, figyelemmel van az óvodások felé, amely lassan szeretetté alakul. Épp ez tapasztalható a gyermekeknél is.

Hagyja. Hagyja nézelődni, kíváncsiskodni, unatkozni, mosollyal, öleléssel, dúdolással vigasztalja, majd megy a dolgára. Nem teszi függővé önmagától. Ha mégis ez történik, sokkal nagyobb nehézség lesz a gyermeknek a többi gyermekkel kapcsolatba kerülni. Elsősorban a gyermekekhez érkezik az új óvoda és nem az óvónőkhöz.

Mély kapcsolat van a felnőtt és a gyermek között, de ezt nem lehet erőszakkal felszínre hozni vagy ebbe kapaszkodni. Ez nehéz feladat az óvónőnek. Jól szeretni a gyermeket.

Van általában 3 éve egy kisgyermeknek, hogy mindazt, ami körülveszi, magáévá alakítsa a lelkében és építse a testét. Az elmúlt alkalommal beszéltünk a test-lélek-szellem hármasságáról és arról, hogy a kisgyermek a látható környezet és láthatatlan erők által alakítja, formálja, sajátjává varázsolja a szüleitől kapott fizikai testet.

A Waldorf óvoda úgy épül fel szellemiségében, pedagógiájában és a fizikai térben, a testi-lelki-szellemi táplálékokban, hogy ezt harmonikusan tehesse a gyermek. Önmagáért. Nem hasonlítjuk őket egymáshoz, hiszen mindannyian más sorssal, feladattal érkeztek. Más az, amit már tudnak, más, amire szükségük van.

Az óvodai ritmus annak ad talajt, hogy mindenki a számára szükségeset szívja fel magába. Nem 20-25-féle megoldást keres, hanem a gyermekek korához kapcsolódó jegyekhez köti a tapasztalatszerzési lehetőséget. Egy mese mindenkiben saját képeket, élményeket, érzéseket és tapasztalatokat vált ki. Ezt hagyjuk. Nem tanulságos meséket keresünk, melyek végén ott a válasz, hogy ki a jó, ki a rossz, vagy éppen mit kell megtanulni a meséből. Meséket keresünk, melyek cselekvésekkel teliek, és ezekben a szereplők lelki minőségeket, fejlődési lehetőségeket tükröznek. Megbeszélés helyett ismételt hallgatják hetekig ugyanazt a mesét.

Ugyanez történik a körjátékban is, itt is időszakhoz kötötten épül fel a dalok, versek, játékok, mondókák sora, melyet újra és újra átélnek minden nap. Ezáltal akár minden szereplő bőrébe bebújhat mindenki képzeletében, van rá ideje és a különböző pozitív erkölcsi minőségeket (önzetlenség, jóság, kitartás, segítőkészség, felebaráti szeretet, áldozatkészség, stb.) önállóan felfedezni.

Nem befolyásoljuk őket, mert a segítség egy 3 évesnek mást jelent, mint egy 6-7 évesnek, hiszen mások a tapasztalataik. Ezt tiszteletben kell tartani. Ha kívülről, magyarázatok által tanítanánk őket, a saját tapasztalás, önálló cselekvés útján nyert érzésektől és az ezekből fakadó egyéni gondolatoktól zárjuk el a gyermekeket. Mindamellát a különböző korú gyermekek egymástól is tanulnak, egymást is segítik vagy serkentik. Ugyanazt nyújtjuk, és másként hatunk. Ebben van egy titokzatos és csodálatos varázslat. Az egyének útjának a találkozása a közös térben, az ugyanazon hatóerőben.

Gondoljuk végig a természetet. Egy négyzetméteren nagyon különböző növényeket találhatunk. Apró virágokat cserjék alatt, mellettük sudár fa és szúrós gaz. Örökzöldek, lombhullatók, egynyáriak... Mind ugyanazon a földön, ugyanolyan talajon növekednek,

ugyanaz az eső és napfény éri őket. Mégis mások. Egyetlen kertész sem próbál a jegenyéből bokrot csinálni, sőt nem igyekszik formázással a tulipánt nárcisszá szabni, mert nem lehet.

Így élünk mi is a gyerekekkel. Hagyjuk, hogy hasson rájuk mindaz, amivel körbeöleljük őket: a környezet, a hangulat, a csoportszobai berendezés, az évszakasztal, a képek, dalok, mesék, versek, ünnepek. S főleg hagyjuk, hogy egymásra hassanak. A Waldorf óvodában nincs a kis mosdók felett tükör. Mert az csak egy tükörkép, külső képmás. Ha azt látja, egészségtelenül fejlődhet énképe. Az egymásra hatásban fejlődünk, változunk. Amit a tükörben lát, az a fizikai test. Azzal még lesz ideje törődni, lesz életkor, amikor annak tulajdonít jelentőséget. De önmagát a másik tükrében ismeri meg. Sok mesénk van, amiben, ha megpillantja magát a tó tükrében a főszereplő, elszörnyed, megrémül. Mert a világ visszajelzéséből mást szűrt le magáról. Mindkét kép ő maga. De az egyik egy sematikus, lassan változó valami, a másik élő, azonnali visszahatás, mely valóban formál. Ez a szocializációs folyamat növesztett minket felnőtté, s ezt teszi a ma gyermekeivel is. Ha ez egészséges kép, akkor nem Barbihoz szeretne majd hasonlítani a fiatal, és csontsoványan torz énképpel szenvedni a testében és testétől, hanem a fizikai valóját tisztelő ember lesz, aki tudja, hogy a teste a legszentebb eszköze, hiszen csak általa képes életben maradni és a céljait elérni.

Nagyon döbbenetes folyamat. Az óvodának óriási felelőssége, hogy olyan gyermekek hagyják el az óvodát, akik nem egyenruhás, egyszerre skandáló, de önállóságra nem képes iskolások lesznek. Kreatív gyerekek kellene a világnak, akik azt örizni és az emberek által jobba tenni akarják majd.

A pedagógusnak nagyon jelen kell lennie, de úgy, mintha ott sem lenne. Érzékelnie kell a teret, nem uralnia. Biztonságot, szeretetet árasztania a felnőtt felsőbbrendűség helyett.

Rengeteg dolog van, amit megtanulunk felnőtt korunkra. De sok van, amit csak egy gyerek tud önmagától, a körülötte élőket megfigyelve megtanulni. Pl. kötelet mászni, cigánykereket vetni a többieket leutánozva, nem tanítva, körmöcskézni vagy szőni. Sokan tanulták, mert tanították, sokan nem. De tudják-e még felnőttként?

A kisgyermek látja a manókat vagy látni vélik a tündéreket, az őrangyalukat és egyéb lényeket. Gyakran elmesélik a felnőtteknek ezeket a megéleéseiket. Képes a gyermek elképzelní, visszaidézni vagy lerajzolni a születését vagy amikor bújt a foga. Tudja, mert megnézi, hány lába van a póknak, a hangyának a bodobácsnak. Mert él közöttük, és minden hat rá. Mindent magába szív, és magáévá fogad, és azzá is válik. Azonosul a világgal. Ez kelti életre az utánzás képességét, melyre a pedagógiánk alapoz.

Ezért vannak tehát a visszatérő ünnepek, szünetek, ritmusok, hogy a gyermek a befogadás és ismétlések által önkéntelenül tanuljon.

Van ideje mindenkinek. Nem kell olyan bemutatót tartania már 3-4 évesen, amitől a szülők azt gondolják, tanult valamit a gyerek, mert egy helyben állva elszaval egy több versszakos verset. Ettől ő nem lesz boldog gyermek, de igyekszik megfelelni, szeretetre méltóvá válni. Ha őszinte kacagás kíséri a napját az apró vagy nagy balesetek óriási sírásaival körülvéve, egészséges felnőtt lesz. Mert szabad sírni, nevetni, bárhogy énekelni, és rácsodálkozva felfedezni a világot.

Nem kell mindent első perctől csinálnia, mert előbb-utóbb a játékok és társak vonzereje elindítja, hogy velünk körjátékozzon. Ám amíg látszólag nem tesz semmit a közösséggel ismerkedő gyermek, mert nem meri mutatni a kíváncsiságát, vágyát a cselekvésre, akkor is építi őt környezete. Lelkében énekel, játszik. Otthon pedig úgy mesél el mindent, mintha az egész óvodában mindennel játszott volna, és közben gyurmázott vagy cipót dagasztott volna. Mert a látható mozdulatlanság mögött a lelkében tevékenyen élt meg minden pillanatot, és ez kielégítette őt. Csak egy lépés hiányzott a külső szemlélődő számára, hogy megmozduljon, hogy az akaratát a végtagjaiba áraszsa, és

mások által látható cselekvésekben nyilvánuljon meg. Az ilyen kisgyermekkel ez is meg fog történni. Amikor nagyobb a vágya az együtt játszásra, és az legyőzi a félelmét a többiek közé lépéstől.

Az óvónő a körjátékban játszik a gyerekekkel, ahol az évszaknak, ünnepnek megfelelő versek, dalok, mondókák vagy csoportjátékokat mozgással kísérik. Egyéni ölebeülős, ringatós, testtudathoz segítő apró játékok során játszik még a pedagógus és gyermek. Mellőzzük a megmondom vagy megmutatom a gyerekeknek, mit lehet játszani a leplekkel, kendőkkel, farönkökkel vagy a babaszobában a szabad játék alatt vagy az udvaron, stb. A szabad játék alatt a gyerekek játszanak egymással és nem az óvónővel, mert egy gyerek másképp lát mindent, máshogyan éli meg, és másképp tud eljutni a felismerésig. Mi felnőttek előre gondolkodva játszunk, míg ő csak úgy játszik, az élményért és nem lényeges eleinte, hogy mi lesz a vége, lesz-e vége egyáltalán. Eközben valahonnan felsejlik az óvónő ismert hangja, egy visszatérő dallam, egy hetekig ismételt mese, mely szépen lassan belsővé válik.

Ugyanazzal él a pedagógia, amit látunk a növekvő kisgyermeken. Napokig, hetekig ismételt valamit a felállni, járni tanuló kicsi, míg a sok popsira esés után feláll. Ez boldogság. Nem a fenékre pottyánás a lényeg, hanem az ismétlés. Nem tudja, mi lesz a célja, legalábbis tudatosan nem, mert valami isteni erő vezeti, fogja a kezét, csak csinálja, csinálja.

Ez az óvodás játékának az alapja. Azt csinálni amit másoktól, például a felnőttől, a testvértől, a boltos nénitől vagy a kertésztől látott.

Míg a felnőtt ember célorientáltan tevékenykedik, addig a gyermek a megtapasztalás örömeért. Nincs valahova vezető, végeredmény felé vivő konkrét elképzelése, nincs produktum-termelő vágya, csak meg akarja élni, amit a másik emberen, gyereken látott, amikor ő főzött, vagy épített.

Az óvodáskor végére kezdenek terveik lenni, mert a sok ismétlés, a sok cselekvés és az abból született érzések később gondolati erőiket is ébresztgetik, és konstruktívvá, valamit teremtővé ébresztik őket.

Ezeket egybefűzve mondom el az óvodák ritmusát, melyhez iránymutatást ad a Waldorf-Óvodapedagógiai Program (WOP).

Minden óvoda más, éppúgy mint a gyermekek, a környezet. A Waldorf óvoda nem hasonlít egy üzletláncához, mely bárhol épül az országban, mondhatjuk, egy kaptafára húzták. Éppen ezért élettelen sokuk.

A gyermekek, a családok, a pedagógusok és az élettér előhívja és állandóan formálja az adott közösséget.

Az összekötő kapocs a Waldorf óvodák között a pedagógiai elv, a szellemi, antropozófiai háttér és az országosan elfogadott WOP, s természetesen a Waldorf képzettség.

Végigtekintjük az óvodai ritmusokat, mely biztosítja a gyerekek sajátos, egyedi fejlődését úgy, hogy beleilleszkednek az általánosan meghatározható életkori sajátosságokba.

»Szemelvények az országos Waldorf-Óvodapedagógiai Programból (18-23.oldalig)
(Az idézőjeles részek a WOP idézetek)

„Havonta egy illetve két ünnep tartalmával találkoznak a gyerekek:

* A gyerekek születésnapja

* Aratás – betakarítás – hálaadás

* Szent Mihály időszaka

- * *Szent Márton idősza*
- * *Advent – Szent Miklós*
- * *Vízkereszt – Három király idősza*
- * *Farsang*
- * *A tavasz kezdő napja*
- * *Húsvét*
- * *Mennybemenetel*
- * *Pünkös*
- * *Szent János idősza – a nyár ünnepe.*”

A gyerekek születésnapja egész délelőtti előkészülettel és közös ünnepléssel zajlik. Az egész nap az ünnepeltre irányul, ezért a kicsiknek még vagy nem tartunk ilyen nagy születésnapot, ha friss óvoda valaki, vagy csak rövidebb módon helyezzük a nap középpontjába. Egy hosszú beilleszkedési folyamat eredménye, hogy a gyermek képes legyen viselni azt az állapotot, hogy ő van a középpontban. Ismerve a gyermeket és határait nem rutinból ünnepelek. Bár van egy szépen felépített rendje az ünnepi napnak, azt mégis a gyerekekhez igazítjuk, hogy élő, szép és az ünnepeltnek is viselhető legyen. Megajándékozni és nem megterhelni szeretnénk a lelkét. A nap folyamán a csoporttársak és az óvónők ajándékokat készítenek a nap ünnepeltjének, mely bár előtte, de mégis egy kicsit titokban zajlik. Ezek a nyilvánvaló titkok, melyek szép várakozást eredményeznek a csúcspontig, az ünneplésig.

Az év folyamán megjelenő ünnep nemcsak a napján van, hanem fokozatosan alakul, fejlődik a napok, hetek alatt, és csúcsosodik ki az ünnepen. Benne van a várakozás, az ismétlődés, mely a különböző gyerekekben máshogyan hat: új ünnepként vagy emlékkép formájában éli meg valaki, vagy már egy nagy óvoda felismer benne valamilyen jelentést. Ez folyamat és úgyszintén magyarázat nélküli. Az adott időszak egy erkölcsi minőséget képvisel, s erre épül a hét és a nap rendje is. A keresztény kultúrkörön alapulnak az ünnepek, de a világ más térségeiben, országaiban, Indiától Afrikáig, Izraeltől Brazíliáig megtalálhatóak a Waldorf intézmények, ahol Krisztusnak és az európai szenteknek nincs hagyománya. De a lelki minőségek, az erkölcsi tartalmak minden nép kultúrájában, meséiben, történeteiben fellelhetők, ezeket felelteti meg minden ország a maga Waldorf pedagógiájában. Talán ez más megvilágításba helyezi a fent felsorolt ünnepeket. Nem egyházhoz, vallási felekezethez, hanem közös szellemiséghez kötődik mindenhol a világon a Waldorf nevelés.

Az egyes időszakokon keresztül a természethez kapcsolódásnak nagy jelentősége van.

Gondoskodunk a természeti környezetünkről, kertművelés évszaknak megfelelően, a természet ajándékainak felhasználása, növények gyűjtése, fogyasztása, elraktározása a gyerekekkel együtt. A mindennapi életből valódi tapasztalathoz jutnak, és gyakorlati ismereteik önkéntelenül növekednek.

Ősz, betakarítás, Mihály idő

Nyár végén, ősszel zajlik az aratás, betakarítás, melyet valóságosan élünk. Teljes száraz gabonák feldolgozása indul a kézzel, fákkel való csépléstől egészen az őrlésig s Mihály napon sütünk belőle először kenyeret. A csoport hatalmas változáson megy át, hiszen a nagy iskolásaink kirepültek, a közösségben mindenki keresi a helyét, nemcsak a lassan érkező új gyermekek. Mihály-időszakban megjelenik a jó és rossz küzdelme, a sárkányeregetés, sárkányos mesék.

A gyermekek és felnőttek egyensúlyi helyzetének keresése ez az idő, ami egy bátorságpróbában csúcsosodik ki az óvodások között, ahol a föld, víz tűz, levegő elemén keresztül bátorságot kelt életre magában mindenki, és a saját félelmével küzd és győzi le.

Készülünk a télre, mert befőttek elrakása, szilvalekvárfőzés történik.

Ősz, Márton idő

Folytatódik a termények betakarítása, a kert téli előkészülete, a szüret eddigre lezajlik. Egyre fogy a külső nap, és egyre többet égnek a lámpák, gyertyák. Lámpásokat készítünk, és a manók is megjelennek. A Szent Márton történet játékos formában juttatja őket a felebaráti szeretethez és az ajándékozáshoz.

Őszi leveleket, terméseket gyűjtünk, melyek felhasználódnak a lámpásoknál, az évszakasztalon, a babakonyhában játékként, később az adventi tálak készítésekor.

A mesék, játékok a lelki tisztaságot tükrözik, a belső fényt, a jóságot a huncut, de szorgos manókat mutatják be.

Adventi idő, Szent Miklós

Már egyre rövidebbek a nappalok és mindenki várja a fény születését, a Karácsonyt. Mindezt a várakozást az egymásra figyelés és a együttes ünneplés teszi hangsúlyossá az adventi koszorú körül.

Várjuk Szent Miklóst, aki a szeretet üzenetét hozza el számunkra.

Szinte minden nap egy kis ünnep, hiszen a reggel a szülőkkel, testvérekkel indul közös reggeli énekléssel. Adventi dalokkal hangolódunk rá december 24-ére, ami már családi ünnep, de együttes hangulattal alapozzuk meg, készítjük fel magunkat a fény születésére.

Pásztorjátékot játszunk, az egyszerű pásztorok tiszta szeretete és az önzetlen anyai kép jelenik meg a gyermekek előtt. Méhviaszgyertyát mártogatunk, mézeskalácsot készítünk, adventi tálacsákban egy pici betlehemet készítünk, melyet hazavisznek a gyermekek a szünet előtt.

Adventi naptáron érkezik angyali üzenet a gyerekekhez. Adventi kerttel ünnepeünk, ami közös családi ünnepként ékesíti a Karácsony várását.

Vízkereszt, Három Királyok időszaka

Remélhetőleg igazi télidő van, sok popsitepsizéssel, havas kirándulásokkal, hóangyallal, hóember, hókunyhó építéssel.

A csoportélet nagy változásának megelőző ideje ez, ekkor már biztosan eldöntik a családok és pedagógusok együtt, hogy kit látnak iskolaérettnek, kinek kezdődik lassan az iskolába menőknek szóló feladatok sora.

Háromkirály játékot játszanak, a bölcsesség különböző minőségére adva rejtetten mintát a gyermeknek.

Farsang

A télűző időszak, amikor a természet nagy küzdelemben van, hol a tavasz jelei, hol még a tél foga játszik odakint. Ezt a kettősséget éljük meg a játékainkban, a mesékben. Mókás, huncut mesék, állattörténetek jelennek meg, egy mesét, témát felölelő farsang előkészítését éljük meg, amikor eszközöket, ruhákat, termet alakítunk a témához. Fánkot, palacsintát eszünk, és mókás játékokat találunk ki.

Az iskolába készülőknek fonalfestés, gombolyítás a későbbi munkálatokhoz, körmöcskésés, a nagyok tevékenységének kezdete, mely egészen júniusig zajlik. A télkirály idejének lassankénti végetérése, tavaszanyó növény megjelenítésének kezdete.

A tavasz kezdő napja, Húsvét

A természet ébredése, a tavasz születésnapja. Az éledő külvilághoz tartozó versek, mesék, a húsvéthoz kötődő képek, tojás, nyulak, bárányok, háziállatok, újra megjelenő állatok a természetben jelennek meg az óvodában.

Tojások fújása, díszítése, ültetések, kertrendezés. A húsvéti locsolkodás kiveszőben van, de ha a lányokkal magunk készítünk jázminos locsolóvizet, és a fiúkkal locsolóverssel lepjük meg a lányokat, egy szép óvodai szokásként visszahozható a nő és férfi tisztelete, egymásra figyelése tanító beszéd nélkül.

Húsvéti tálak készülnek, melyhez a Mihály időben megtisztított búzát hozzák vissza a gyermekek. Az ültetéssel az élet körforgása szimbolikusan magyarázat nélkül kerül a gyermekek elé. A búzaszemnek meg kell semmisülnie régi valójában, hogy egy új formában testet öltjön. A frissen ültetett búzás tál azután újra a családi ünnepi asztal dísze.

Mennybemenetel

Megmaradnak a húsvéti szimbólumok, hiszen azok átalakulását, fejlődését követhetjük végig.

Húsvétfa megjelenése, amelyre kifújt és gyermekek által festett tojások kerülnek minden nap egy, ezzel is érzékeltetve az idő múlását. Majd Mennybemenetel napján, mint egy metamorfózis, aranytojásokká változnak.

A metamorfózis az ültetések által most is jelen van.

A természetben a pillangó egy szép képe ennek az időnek, ahogyan a szemünk előtt történik az átváltozás, amely minőségi különbséget is eredményez a korábbi állapotához, a hernyóléthez képest.

A juhászok, pásztorok, a kerti és munkás emberek verses, dalos megismerése.

Pünkösd

Ez a láthatatlan a láthatóban és a megtapasztalható a láthatatlannak tűnőben. A húsvét-pünkösd teljesen összetartozó időszak.

A természetben a különböző állatoknál a tojásrakás és a fiókák születésének ideje ez.

A fákon újabb átváltozás látható: a virágok helyén apró magok, termések, gyümölcsök jelennek meg, melyek hosszabb-rövidebb idő után táplálékunkká válnak. Már élhetünk az ültetésünk gyümölcseivel is: újhagyma, borsó, érik az eper, a cseresznye, a feléledt természet ontja kincseit.

A pünkösd a felnőttek hitét mutatja. Nem látok valamit, de az attól még van. Krisztus meghalt a kereszten, feltámadt, és bár testileg nem látható előttünk, mégis tudjuk, sokszor megtapasztaljuk, hogy az isteni gondviselés működik. Meglátjuk a másik emberben azt a minőséget, amit a húsvét előtt és után kerestünk. A tiszta, elveiért kiálló, másokat és a teremtett világot tisztelő embert.

A párválasztás is ennek egy finom képe. Ráismerek valami olyan minőségre a másokban, ami számomra fontos, és azt nem akarom elengedni.

A magyar hagyományban a pünkösdi királyválasztásnak és királylánynak nagy szerepe van, egy-egy játékkal mindenki lehet király vagy királylány, nem kell egy valakinek lennie, azt nehezen viseli mindenki. Egy szép folytatása a locsolással való egymásra figyelésnek.

A madarak, mint égi hírvivők is megjelennek a játékokban, mesékben. Ők az összekötők ég és föld között számunkra a természetben.

Szent János időszak – a nyár ünnepe

Ekkor már júniusban az ember egyre kevésbé foglalkozik a szellemi világgal, kihúzza a színes, tarka, meleg természet.

Kirándulások, kerti játékok, forróság veszi kezdetét.

Ekkor a környezetünkről még inkább gondoskodni kell. A hamupipőkés munka: kiválogatni a tisztából a rosszat. Megjelennek a gazok, melyek bizonyos állatoknak,

baromfiaknak kincs, de a mi élelmiszereinket elnyomják. Ekkor már erősen megmutatkozik az ember uralma a természetben. Jól és rosszul egyaránt. Meg kell tanítanunk a gyermekeket a komposztálásra, egyszerűen úgy, hogy látják mit csinálunk, az öntözés jelentőségére. Élni a természet erejével. A 4 elem, tűz, víz, levegő és föld küzdelme látható. Árvizek, cunamik, erdőtüzek, olvadó jégtablák és szeméttel szennyezett föld vesz körül. Az óvodában a 4 elem tisztelete és megfelelő használata fontos a tudatos felnőtté váláshoz. Minden nap gyújtunk gyertyát közösen, de mikor más tevékenységet teszünk, előtte eloltjuk. Szelektíven gyűjtjük a szemetet, ha lehet felhasználjuk az esővizet, és komposztálunk, vegyszer nélkül ápoljuk a kertet.

Egyre hosszabb időt töltünk kint, és a szülőkkel készülünk egy szép nyárünnepi játékokra, ahol az elemekhez kötődő játékok kapnak teret, az éneklés, tűzrakás és tűzugrás mellett. Ekkorra már az iskolába készülők elkészültek a munkáikkal, és elköszöntünk tőlük királyok módjára az óvodában.

Az ünnepek mindenkiben változnak, mélyülnek, átalakulnak az évek alatt. Ettől lesz élő, mert a hangsúlyok, a megjelenések a csoporthoz és a pedagógusokhoz igazodnak.

Minden jelképnek szellemi üzenete van, melyeket a felnőttek értenek, vagy igyekeznek érteni, a gyermekek pedig élnek velük, áthatja őket.

„A hét ritmusa

* a rajzolás,

* festés,

* sütés,

* gyapjúképkészítés és a

* viaszozás” is tükrözi az adott időszakot, és egyben alapanyagul is szolgál az ünneplés eszközeihez.

„Ezek így kapcsolódhatnak például a heti művészeti foglalkozásokhoz:

* lámpás a gyerek saját festményéből

* papírsárkány, pillangó a gyerek rajzából

* különböző formájú és fajtájú sütemények az ünnepekhez

* a betlehemes tál figurái viaszgyurmából

* angyalok, nyuszik, madarak gyapjúból.”

A tevékenységekhez való eszközök a szabad játék alatt kerülnek a gyerekek elé, és ki-ki eldöntheti, hogy most él-e vele. Nem bármit és bármikor, hanem a nap egy adott idejében és az adott napnak megfelelő tevékenységet kínálja fel az óvónő. Mindez azonban az ünnepek fényében változhat, mert az eszközökkel élő módon bánunk. Fent látható példa rá.

„Évi, havi, heti ritmusok a Waldorf óvoda étvendjében is megjelennek.

Havi változásban mindig az idényjellegű zöldségek, gyümölcsök szolgálnak táplálékul, a hét napjait pedig a feldolgozott gabonafajták különböztetik meg.

Példa az étkezésben kialakult heti rendre:

Hétfő – rizs;

kedd – árpa;

szerda – köles;

csütörtök – rozs;

péntek – zab;

(szombat – kukorica; vasárnap – búza).”

Az első 7 év során a gyermeknek a fizikai testét kell egészségesen kialakítania. A Waldorf óvodában az étkezés ezt szolgálja. A legmegfelelőbb táplálék számukra a gabona, ebből nagyon keveset használnak ma az átlagos háztartásokban.

A gabonák fogyasztása is szellemi folyamatokhoz kötődik. A hét napjaihoz bolygók tartoznak, melyek befolyással vannak ránk, bár kevesen tudnak róluk. A különböző gabonák a bolygóhatást ellensúlyozni vagy erősíteni szeretnék, ezért meghatározott a gabonanaptár.

A Waldorf óvodák számára nem jelent problémát az ételallergiás gyermekek fogadása, a tej- és lisztérzékenyek számára is készítünk ételeket.

Az étkezésnél fontos szempont, hogy mi készítsük, és lehetőség szerint bekapcsolódhassanak a gyermekek. A zöldségtisztítástól a cipőkészítésig minden nap adódik mód a gyermekeknek a konyhai teendőbe belelátni és azt megtapasztalni.

A napi ritmusról most a jelenlegi érdi óvodai kezdeményezés esetében beszélek:

8:00 – 8:45 Megérkezés, reggeli

8:45 – 10:00 Szabad játék, főzés, napi tevékenység

10:00 – 10:15 Elpakolás

10:15 – 10:30 Reggeli kör, körjáték

10:30 – 11:00 Tízórai, mosdó

11:00 – 12:00 Udvar

12:00 – 12:15 Öltöző, öltözőben rendrakás

12:15 – 12:30 Mese

12:30 – 12:50 Ebéd

12:50 – 13:00 Elbúcsúzás

13:00 – 14.45 Pihenőidő, alvásidő

14:45 – 16:00 Szabad játék, gyümölcs-, zöldségevés

16:00 Búcsúzás, hazamenés

A WOP-ban szereplő napi ritmus egy iránymutató, de minden óvoda a maga sajátossága által változtatja. Mindezt úgy, hogy az a pedagógiai megvalósulást és a közösség számára az élhetőséget tükrözze.

A specialitást az eredményezi, hogy alapvetően egy óvónője van a kis csoportnak, ő az aki a pedagógiai, gazdasszonyi feladatokat egy személyben látja el. A hét során a délutánokban 2 alkalommal kap segítséget, egyébként az egész napot ő viszi. Ebben az oviban most az egész napos ritmusban próbálják a pedagógiát megvalósítani. A cél tehát többirányú volt a napirend kialakításában:

- a pedagógiai elveket megtartani
- a gyermekek számára minél kevésbé legyen szaggatott a nap
- a pedagógus számára is jól szervezhető, nyugalmat és időt adó ritmus szülessen
- az érkezések, távozások harmonizálása az adott térhez (az öltöző egy szinttel lejjebb)

A Waldorf óvoda szabadon hagyja a családokat mind az ünnepek megélésében, mind a táplálkozásban, az otthoni élet folyamataiban. Kiegészíteni, segíteni, gyógyítani szeretné azon folyamatokat, amelyek elveszőben vannak ma a világban.

Az itt leírt folyamatok tükrözik az óvónői feladatokat és az óvodai élet felépítését.

A mai nap célja a az óvodai élet egészére való rátekintés volt, amely a ritmus köré épült. Egy Rudolf Steiner idézettel szeretném zárni az előadást, mely öt rövid sor, de a pedagógia esszenciája.

„Az ifjúságot nevelni azt jelenti:
*a holnapot a mában,
a szellemet az anyagban,
a szellemi létet
a földi életben ápolni.”*